

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi esitutkintalain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi esitutkintalain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 99/2016 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Lakivaliokunta (LaVM 9/2016 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

esitutkintalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan esitutkintalain (805/2011) 7 luvun 12 ja 17 § ja 8 luvun 3 §:n 2 momentti sekä
lisätään 4 luvun 10 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 818/2014 ja 10/2016, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

4 luku

Esitutkintaperiaatteet ja esitutkintaan osallistuvien oikeudet

10 §

Oikeus käyttää avustajaa esitutkinnassa

Jos epäilty ei halua käyttää oikeuttaan avustajaan, esitutkintaviranomaisen on tarvittaessa varmistettava, että epäillyllä on riittävät tiedot häntä koskevan rikosepäilyn sisällöstä, hänen oikeudestaan olla myötävaikuttamatta rikoksensa selvittämiseen ja oikeudestaan käyttää avustajaa esi-

Eduskunnan vastaus EV 113/2016 vp

tutkinnassa ja oikeudenkäynnissä. Epäilylle on ilmoitettava, että hänellä on oikeus myöhemmin peruuttaa avustajan käyttöä koskevasta oikeudesta luopuminen.

7 luku

Kuulustelut

12 §

Kuultavaa tukevien henkilöiden läsnäolo

Asianosaisen avustajalla ja asianomistajalle määrätyllä tukihenkilöllä on oikeus olla läsnä hänen päämiestään kuulusteltaessa, jollei tutkinnanjohtaja kiellä sitä painavista rikostutkinnallisista syistä. Epäillyn avustajan läsnäolo saadaan kieltää vain, jos se on välttämätöntä rikoksen selvittämisen merkittävän vaarantumisen estämiseksi.

Epäillyn vaatimuksesta tuomioistuimen on tutkittava, ovatko 1 momentissa säädetty edellytykset hänen avustajansa läsnäolon kieltämiselle olleet olemassa. Vaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa läsnäolon kieltämisestä. Toimivaltaiseen tuomioistuimeen ja vaatimuksen käsittelyyn sovelletaan, mitä pakkokeinolain 8 luvun 18 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

Tutkija voi pyynnöstä sallia muunkin kuin 1 momentissa tarkoitetun asianosaista tai todistajaa tukevan henkilön läsnäolon kuulustelussa, jos se ei vaikeuta rikoksen selvittämistä eikä vaaranna salassapitovelvollisuutta.

17 §

Kysymysten tekeminen ja muu osallistuminen kuulusteluun

Asianosainen ja hänen avustajansa tai asiamiehensä voivat kuulustelussa tutkijan luvalla esittää kuulusteltavalle kysymyksiä asian selvittämiseksi. Tutkija saa päättää, että kysymykset on esitettävä hänen välityksellään. Myös syyttäjä voi esittää kuulusteltavalle kysymyksiä. Asianosaisella, hänen avustajallaan ja asiamiehellään on muulloinkin oikeus pyytää tutkijaa kysymään kuulusteltavalta asian selvittämiseksi tarpeellisia seikkoja. Kuulusteltavan avustaja voi myös muulla tavoin osallistua kuulusteluun, jos päämiehen oikeuksien valvominen sitä edellyttää.

Eduskunnan vastaus EV 113/2016 vp

8 luku

Ryhmätunnistus

3 §

Ryhmätunnistuksen järjestäminen

Tutkija voi sallia asianosaisen, hänen avustajansa tai asiamiehensä ja asianomistajan kanssa hänelle määrätyn tukihenkilön olla läsnä ryhmätunnistuksessa, jollei siitä aiheudu haittaa tunnistamiselle. Tunnistettavana olevan epäillyn avustajan oikeuteen olla läsnä ryhmätunnistuksessa sovelletaan kuitenkin, mitä hänen oikeudestaan olla läsnä kuulustelussa säädetään. Syyttäjälle on varattava tilaisuus olla läsnä ryhmätunnistuksessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain 2 luvun 2 §:n ja 7 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain (841/2006) 2 luvun 2 § ja 7 luvun 1 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 807/2011, seuraavasti:

2 luku

Säilytystilaan ottaminen

2 §

Vapaudenmenetyksestä ilmoittaminen

Tutkintavangille on varattava tilaisuus ilmoittaa läheiselleen tai muulle henkilölle vapaudenmenetyksestään.

Pidätetyn ja kiinni otetun vapaudenmenetyksestä on ilmoitettava ilman aiheetonta viivästystä pidätetyn ja kiinni otetun osoituksen mukaan hänen läheiselleen tai muulle henkilölle. Ilmoitusta ei saa ilman erityistä syytä tehdä vastoin pidätetyn tai kiinni otetun tahtoa. Jos se on välttämätön-

Eduskunnan vastaus EV 113/2016 vp

tä rikoksen selvittämisen merkittävän vaarantumisen estämiseksi, ilmoittamista pidättämisestä voidaan päällystään kuuluvan poliisimiehen päätöksellä lykätä enintään kaksi vuorokautta kiinniottamisesta ja ilmoittamista kiinniottamisesta voidaan lykätä tai se voidaan jättää tekemättä.

Pidätetyn tai kiinni otetun vaatimuksesta tuomioistuimen on tutkittava, ovatko 2 momentissa säädetyt edellytykset ilmoittamisen lykkäämiselle tai tekemättä jättämiselle olleet olemassa. Vaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun pidätetty tai kiinni otettu on saanut tiedon ilmoittamisen lykkäämisestä tai tekemättä jättämisestä. Toimivaltaiseen tuomioistuimeen ja vaatimuksen käsittelyyn sovelletaan, mitä pakkokeinolain 8 luvun 18 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

Alle 18-vuotiaan vapaudenmenetyksestä on ilmoitettava ilman aiheetonta viivästystä hänen huoltajalleen, jollei ilmoittaminen ole lapsen edun vastaista, sekä sosiaaliviranomaiselle. Huoltajalle ilmoittamisen lykkäämiseen ja tekemättä jättämiseen sovelletaan lisäksi, mitä 2 ja 3 momentissa säädetään.

7 luku

Tapaamiset ja muut yhteydet säilytystilan ulkopuolelle

1 §

Tapaaminen

Vapautensa menettäneellä on oikeus tavata vieraita tarpeellisen valvonnan alaisena tapaamista varten varattuina aikoina niin usein kuin se säilytystilan järjestystä ja toimintaa haittaamatta on mahdollista, jollei tätä oikeutta ole pakkokeinolain 4 luvun mukaisesti rajoitettu. Tapaaminen voidaan sallia muulloinkin kuin tapaamista varten varattuina aikoina, jos se on tarpeen vapautensa menettäneen yhteyksien kannalta tai muusta erityisestä syystä. Vapautensa menettäneellä on kuitenkin aina oikeus ilman aiheetonta viivytystä tavata tämän lain 6 luvun 4 §:ssä tarkoitettu asiamiehensä muiden henkilöiden olematta läsnä. Tapaajan tarkastamisesta säädetään 10 luvussa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain (754/2010) 7 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 821/2014, seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 113/2016 vp

7 §

Esitutkinta

Tässä laissa tarkoitetun rikkomuksen selvittämiseksi toimitetaan esitutkintalain (805/2011) 11 luvun 2 §:ssä tarkoitettu suppea esitutkinta, jossa selvitetään ainoastaan ne seikat, jotka ovat välttämättömiä sakkovaatimuksen, sakkomääräyksen, rikesakkomääräyksen tai rangaistusvaatimuksen antamiseksi. Esitutkinta saadaan tällöin toimittaa noudattamatta mainitun lain 4 luvun 10 §:n 2 momentin ja 13 ja 16 §:n säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan samana päivänä kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010).

Laki

rangaistuspäättämismenettelystä annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rangaistuspäättämismenettelystä annetun lain (692/1993) 5 §, sellaisena kuin se on laissa 822/2014, seuraavasti:

5 §

Ennen rangaistusvaatimuksen antamista toimitetaan esitutkintalain (805/2011) 11 luvun 2 §:ssä tarkoitettu suppea esitutkinta, jossa selvitetään ainoastaan ne seikat, jotka ovat välttämättömiä seuraamuksen määräämiseksi rangaistuspäättämismenettelyssä. Esitutkinta saadaan tällöin toimittaa noudattamatta mainitun lain 4 luvun 10 §:n 2 momentin ja 13 ja 16 §:n säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

rikesakkomenettelystä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikesakkomenettelystä annetun lain (66/1983) 7 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 823/2014, seuraavasti:

7 §

Rikesakkoasiassa toimitetaan esitutkintalain (805/2011) 11 luvun 2 §:ssä tarkoitettu suppea esitutkinta, jossa selvitetään ainoastaan ne seikat, jotka ovat välttämättömiä rikesakon määräämistä varten. Esitutkinta saadaan tällöin toimittaa noudattamatta mainitun lain 4 luvun 10 §:n 2 momentin ja 13 ja 16 §:n säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain (1286/2003) 20 §:n edellä oleva väliotsikko sekä *lisätään* lakiin uusi 20 b, 21 b ja 57 a § seuraavasti:

Avustaja ja puolustaja sekä kirjallinen ilmoitus oikeuksista

20 §

20 b §

Avustajan käyttöä koskevasta oikeudesta luopuminen

Jos luovutettavaksi pyydetty ei halua käyttää oikeuttaan avustajaan, poliisin on tarvittaessa varmistettava, että luovutettavaksi pyydetyllä on riittävät tiedot oikeudestaan käyttää avustajaa ja oikeudestaan puolustajaan. Luovutettavaksi pyydetylle on ilmoitettava, että hänellä on oikeus myöhemmin peruuttaa avustajan käyttöä koskevasta oikeudesta luopuminen.

Eduskunnan vastaus EV 113/2016 vp

21 b §

Ilmoitus oikeudesta nimetä avustaja luovuttamispyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa

Sen lisäksi, mitä 21 §:ssä säädetään luovutettavaksi pyydetylle tehtävistä ilmoituksista, keskusrikospoliisin on ilmoitettava luovutettavaksi pyydetylle viipymättä myös hänen oikeudestaan nimetä avustaja luovuttamispyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa. Ilmoitukseen sovelletaan, mitä 21 §:n 2 ja 4 momentissa säädetään.

Jos luovutettavaksi pyydetty haluaa käyttää 1 momentissa tarkoitettua oikeuttaan, keskusrikospoliisin on viipymättä ilmoitettava siitä luovuttamispyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle.

57 a §

Tietojen toimittaminen avustajan nimeämistä varten

Jos toisen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen ilmoittaa 54 §:ssä tarkoitettulle toimivaltaiselle viranomaiselle, että luovutettavaksi pyydetty haluaa nimetä avustajan Suomessa, 54 §:ssä tarkoitettujen toimivaltaisten viranomaisten on toimitettava ilman aiheetonta viivytystä luovutettavaksi pyydetylle tietoja, jotka helpottavat avustajan nimeämistä. Tiedot toimitetaan toisen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle siten kuin 55 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

oikeusapulain 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeusapulain (257/2002) 17 §:n 4 momentti seuraavasti:

17 §

Yksityisen avustajan palkkio ja kulukorvaus

Tuomioistuimien voi päättää, että avustajan palkkiota ei korvata valtion varoista, jos asian hoitamisessa on ollut erittäin vakavia avustajasta johtuvia laiminlyöntejä tai puutteita. Muutoksenhakutuomioistuimien voi myös päättää, että avustajan palkkiota ja kuluja ei korvata valtion varoista, jos muutoksenhakemus on selvästi perusteeton.

Eduskunnan vastaus EV 113/2016 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Helsingissä 11.10.2016

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri